

ಹಿಮಾಲಯದ ಚಿನ್ನ

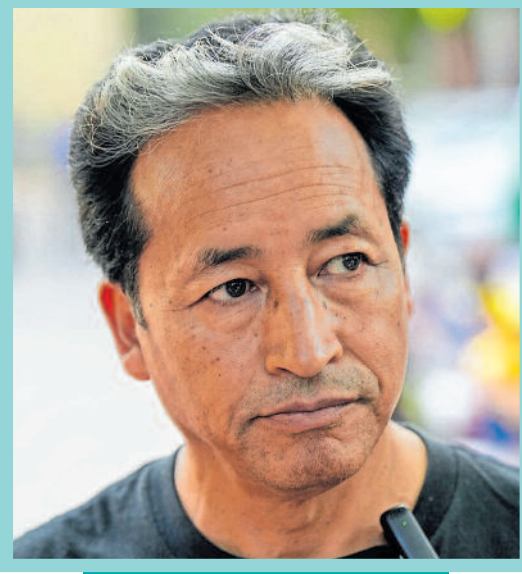
ಸೋನಮ್ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್!

ಲಡಾಖ್‌ನ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸ ನಡೆಸಿದ ಈ ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕ ದಶಕದ ಹಿಂದೆಯೇ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮನೆಮಾತು ಆದವರು. ಅಮೀರ್ ಖಾನ್ ಅವರ '3 ಈಡಿಯಟ್ಸ್' ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದ್ದೀರಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್ ಅವರ ಪರಿಚಯ ನಿಮಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಬಿಡಿ. ಆ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಆಗಿದ್ದೇ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್ ಅವರ ಜೀವನಗಾಥೆ!

ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿ, ನವನವನ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ದೀಪಧಾರಿಯಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್, ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವವರು. ಚೀನಾ ಜೊತೆ ಗಡಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಲಡಾಖ್‌ನ ಕೂಸಾಗಿರುವ ಅವರು, ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಲಡಾಖ್‌ನ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಕ್ಕು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರು ನಡೆಸಿದ

ಪಾದಯಾತ್ರೆ, ಉಪವಾಸ ಕೂಡ ಇದೇ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ್ದು. ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎರಡು ಹೋಳುಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಮ್ಮು-ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ, ಲಡಾಖ್ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಲಡಾಖ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಬ್ಬರ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕೈಗೇ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಕ್ಕರೆ ಪರಿಸರದ ಅತಿಯಾದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪರಂಪರೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್ ಸದಾ ಮುಂದು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀನಗರದ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಲಡಾಖ್‌ನಿಂದ ಬಂದ ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ ಪಾಠಗಳು ತಲೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. 'ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ನಾನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆ ನನಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು

ಪ್ರವೀಣ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಮುಂದಿನ ಒಳಗೆಯೂ ಅನುಭವಿಸಬಾರದು ಎಂದು 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ಲಡಾಖ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಂದೋಲನವನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂದು ಗಟ್ಟಿದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಲಡಾಖ್‌ನ ಮಕ್ಕಳು ಲಡಾಖಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಓದಲು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು. ಅದೂ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ವಿವರಗಳುಳ್ಳ ಪಠ್ಯವನ್ನು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪೂರ್ವಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾದ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಸಮುದ್ರ, ಹಡಗು, ತೆಂಗಿನಮರ, ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯ ಪಾಠಗಳಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್, ಲಡಾಖ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಸರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಶಾಲೆಯನ್ನೇ ತೆರೆದರು. ಲಡಾಖ್‌ನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವರು ಅನವರತ ದುಡಿದರು.

ಮೈನಸ್ 30 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ನಲ್ಲೂ ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖದಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು

ಬೆಚ್ಚಗಾಗಿಸುವ, ಅದೇ ಶಾಖದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು. ಸದಾ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳಿಂದ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡಿ ಅಳವಡಿಸಿದರು. ತಾಪಮಾನ ಎಷ್ಟೇ ಕುಸಿದರೂ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ವಾತಾವರಣ ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಮನೆಗಳೇ ಲಡಾಖ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ನದಿ ತೊರೆಗಳು ಹರಿಯುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ಸ್ತೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲೂ ಕಾರಣರಾದರು. ಇದರಿಂದ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೂ ರೈತರಿಗೆ ಭರಪೂರ ನೀರು ಸಿಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್ ಅವರ ಉಪವಾಸ ಇದೇ ಮೊದಲೇನಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೆಯೂ ಲಡಾಖ್‌ನ ಪರಿಸರದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ 21 ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣ ಹಿಮಾಲಯದ

ಪರಿಸರ ಅಪಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದೆನ್ನುವ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಹವಾಮಾನವನ್ನು, ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು, ನೀರ್ಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು, ನದಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ದಕ್ಕಬೇಕು ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಡಾಖ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರಾದರೂ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಚೀನಾದ ಸೈನ್ಯ ಈ ಹಿಂದೆ ಗಾಲ್ವಾನ್ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಇಳಿದಾಗ, ಚೀನಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕರೆಕೊಟ್ಟವರು ಕೂಡ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್. ಲಡಾಖ್‌ನ ಪರಿಸರದ ಕೂಗನ್ನು ಕೊನೆಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿರುವ ವಾಂಗ್‌ಚುಕ್, ಇಡೀ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸಿರುವ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಮಾಲಯದ ಕಳವಳವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ನೇತಾರರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.